

► Aan de
slag voor
Overijssel

Verkiezingsprogramma

VVD

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Focus op kerntaken	5
Duurzame ruimtelijke ordening en wonen	7
Economie	10
Bereikbaarheid	13
Vitaal platteland en natuurbeheer	16
Duurzame energie, schone en veilige leefomgeving	20
Recreatie, toerisme en cultuur	23
Financiën	25
Programmacommissie	26

Inleiding

Overijssel heeft alles wat je mag wensen. Een prachtige mix van mooie steden, schitterend coulisselandschap, indrukwekkende natuur, bloeiende regionale economie en het nijvere platteland. De vijf verschillende streken met elk hun eigen karakter: de Kop van Overijssel, Vechtdal, IJsseldelta, Salland en Twente. Heerlijk om hier te wonen, werken en recreëren.

We hebben stevige uitdagingen voor de boeg. We hebben een enorm tekort aan woningen. Met name woningen voor starters en senioren zijn er te weinig en ook aan betaalbare koop- en huurwoningen voor de hardwerkende Overijsselaren is een schromelijk tekort. Vroeg of laat zullen we ook moeten overstappen op elektriciteit of waterstof. Hittestress in de steden en droogte op het platteland komt daar nog eens bij.

Een van de grootste uitdagingen is een leefbaar platteland en toekomst voor onze Overijsselse boeren en ondernemers. Met de hakken in het zand komen we geen stap voorwaarts. We zullen met deze uitdaging samen aan de slag moeten gaan. Steviger kiezen voor innovatie, zowel bij de (agrarische) ondernemers als in natuurbeheer. Een eerlijker prijs voor lokale producten. Ruimte voor de ondernemende Overijsselaar, zodat ook in de toekomst brood op de plank ligt.

Al deze opgaven zijn de taak van de provincie. Zeker nu is het belangrijk om te kiezen voor een stabiele, ervaren en toekomstgerichte provinciale VVD-fractie die staat voor realistische oplossingen. Niet huilen met de wolven, maar ook lastige beslissingen en verantwoordelijkheid durven nemen. In het belang van Overijssel. Voor ons, voor onze kinderen en voor onze kleinkinderen.

Wat mag u verwachten? Een Overijsselse VVD die luistert en het gesprek aan gaat. Die staat voor haar mening en aan de slag gaat met enthousiasme en lef. Met een blik op de toekomst, oog voor het heden en respect voor het verleden. Een Overijsselse VVD die vindt dat we nu echt meters moeten gaan maken: niet lullen maar poetsen.

Laten we samen aan de slag gaan voor ons Overijssel!

Erwin Hoogland

Lijsttrekker VVD Overijssel

Focus op kerntaken

De VVD wil dat de provincie zich focust op haar kerntaken:

- ▶ **Duurzame ruimtelijke ontwikkeling en wonen.**
Overijssel is dichtbevolkt met name rond de steden Zwolle, Deventer, Enschede, Hengelo en Almelo. Daarom is het belangrijk de ruimte goed in te richten en de belangen zorgvuldig tegen elkaar te afwegen. Het woningmarkttekort en de behoefte aan bedrijventerreinen, wateropvang, agrarische en natuurgebieden zal aandacht moeten krijgen.
- ▶ **Economie.**
Overijssel is de schakel tussen de Randstad en Noordoost-Europa (met name Duitsland). Daarnaast kent Overijssel een aantal zeer vitale en vooruitstrevende economisch regio's met topbedrijven. De provincie moet de kansen voor de werkgelegenheid en het vestigingsklimaat voor bedrijven optimaliseren.
- ▶ **Regionale bereikbaarheid.**
De provincie moet ervoor zorgen dat alle regio's in de provincie goed bereikbaar zijn, zowel met persoonlijk vervoer zoals de auto, fiets en scooter als openbaarvervoer (bus, trein, taxi en vliegtuig). Zij is verantwoordelijk voor de aanleg, beheer en het onderhoud van (vaar)wegen, tunnels en bruggen die niet van de gemeente of het Rijk zijn.
- ▶ **Vitaal platteland en natuur.**
Landbouwbeleid met perspectief is de basis voor een vitaal platteland. Gelijktijdig is het belangrijk om het kenmerkende Overijsselse coulisselandschap en natuurgebieden te behouden en waar mogelijk te versterken. Dit bevordert de leefbaarheid en biodiversiteit van het platteland. Bovendien maakt het Overijssel een zeer aantrekkelijke provincie om in te recreëren.
- ▶ **Duurzame energie, schone en veilige leefomgeving.**
Een fysiek veilige en schone leefomgeving is essentieel voor de huidige en toekomstige generaties. De provincie moet zorgen dat activiteiten die de leefomgeving belasten, de juiste milieuvergunningen hebben en controleert de productie en het vervoer van gevaarlijke stoffen. Verder stimuleert de provincie de productie en het gebruik van duurzame energie.
- ▶ **Cultuur, toerisme en monumentenzorg.**
De provincie moet onze Overijsselse eigenheid bevorderen. Hierbij dient zij rekening te houden met de diversiteit die het Overijsselse kenmerkt, zoals Giethoorn, de Hanzesteden (onder andere Deventer, Zwolle, Oldenzaal en Kampen) en Twente.
- ▶ **Toezicht op de gemeenten en het waterschap.**
De provincie controleert of de gemeenten en het waterschap goed met hun geld omgaan. Zij bevordert de samenwerking tussen gemeenten en het waterschap en houdt toezicht op de kwaliteit van het lokaal bestuur.
- ▶ **Financiën**
De provincie zal zich actief moeten inzetten om de Rijks- en Europese financiering zeker te stellen.

De VVD Overijssel vindt dat elke gemeente haar eigen maatschappelijke verantwoordelijkheid moet nemen. Zij dient bij te dragen aan de collectieve verantwoordelijkheid in de provincie Overijssel om oplossingen te bieden voor de maatschappelijke opgaven die er zijn zowel op het gebied van de sociale woningbouw, huisvesting van asielzoekers, statushouders en arbeidsmigranten alsook de energietransitie.

Duurzame ruimtelijk ordening en wonen

► Duurzame ruimtelijke ordening en wonen

Duurzame ruimtelijke ordening

Voor de VVD focust de duurzame ruimtelijke ordening op het efficiënt inrichten en verantwoord gebruik van de ruimte voor wonen, werken, recreëren, natuur en water. Bij de te maken keuzes houden we rekening met de langetermijneffecten, toekomstige gebruikers, cultuurhistorie, economie en ecologie. Door de complexiteit van deze vraagstukken zal de provincie externe expertise nodig hebben.

De ruimtelijke ordening moet de maatschappelijke ontwikkelingen en trends flexibel kunnen volgen. Het gaat hier bijvoorbeeld om het multifunctioneel ruimtegebruik en combineren van verschillende functies/bestemmingen.

De VVD pleit dan voor meer samenwerking met de gemeenten, het waterschap en het Rijk. Maar nog belangrijker voor de VVD is om samen met de direct belanghebbende de inrichting van Overijssel vorm te geven. Het meer gebruik maken van de lokale kennis en kunde is essentieel: meer aan de keukentafel dan aan de tekentafel.

Hierbij realiseren we ons dat we het niet iedereen zijn of haar zin kunnen maken. Keuzes maken is moeilijk; de VVD Overijssel zal de keuzes die provincie maakt, kritisch beoordelen en langs de 'lat van zorgvuldigheid' leggen.

Door de toenemende druk op het gebruik van ruimte en daarmee op de ruimtelijke ordening, willen wij met nadruk aandacht besteden aan een zorgvuldige besluitvorming en de participatie met de inwoners.

De VVD Overijssel onderschrijft de provinciale omgevingsvisie "Overijssel voor elkaar!"

Wonen

Een huis is meer dan een dak boven je hoofd. Het is je thuis, een plek waar je je veilig en prettig voelt. Wij willen dat mensen op ieder moment in hun leven een huis kunnen vinden waar zij willen wonen. En dit wonen moet in een aantrekkelijke omgeving met goede voorzieningen zijn.

We staan echter voor een enorme opgave, want de woningnood in Nederland is groot. De provincie Overijssel heeft een regiefunctie als het gaat om wonen. Onze provincie stimuleert de komende 10 jaar de bouw van minimaal 60.000 woningen. Om tegemoet te komen aan de enorme woningbehoefte gaat de provincie Overijssel meer ondersteunen en stimuleren op de ontwikkeling van woningbouwprojecten.

- De provincie maakt samen met de gemeenten prestatieafspraken over de minimale 60.000 woningen die de komende 10 jaar in de steden en op het platteland gebouwd worden. De ruime mogelijkheden op het platteland kunnen wezenlijk bijdragen en verbeteren de leefbaarheid. De provincie Overijssel ondersteunt gemeenten door kennis, menskracht en financiële middelen beschikbaar te stellen.

- ▶ Om de versnelling in de realisatie van woningen tot stand te brengen is het belangrijk om de marktpartijen en de overheid aan elkaar te koppelen. Daarom zetten wij onder meer onze succesvolle Overijsselse aanpak van “De Woonkeuken” voort.
- ▶ We versoepelen de regels voor woningbouw en zullen om het aantal bouwlocaties uit te breiden de ‘ladder van duurzame verstedelijking’ opgeven.
- ▶ De oplossing voor de woningnood is deels ook in de doorstroming te vinden. Om de doorstroming te stimuleren, helpen we gemeenten met het bouwen in het middensegment en voor starters en ouderen.
- ▶ De provincie ondersteunt creatieve, nieuwe woonvormen die recht doen aan de nood op de woningmarkt. Ook moet zij in Overijssel ruimte en ondersteuning voor flexwoningen creëren.
- ▶ De provincie zorgt samen met het Rijk en gemeenten voor een goede bereikbaarheid van nieuwe woningbouwlocaties.
- ▶ De provincie zorgt samen met het waterschap voor een schone bodem en voldoende schoon water.
- ▶ De VVD Overijssel is voorstander van de permanente bewoning van recreatiewoningen om de druk op de woningmarkt te verlagen.
- ▶ De ruimtelijke ordening moet de maatschappelijke ontwikkelingen en trends flexibel kunnen volgen, zoals multifunctioneel ruimtegebruik en het combineren van verschillende functies/bestemmingen.

Economie

Werk zorgt voor een inkomen om van te leven, maar werk biedt ook sociale status, geeft je het gevoel dat je een bijdrage levert aan iets groeters dan jezelf, gaat eenzaamheid tegen en is dus een belangrijke bron van zelfrespect. Mensen halen voldoening en verbondenheid uit betaald werk. We moeten wel zorgen dat we klaar zijn voor de economie van de toekomst. Door robotisering, digitalisering en automatisering verandert ons werk. Door de technologie verdwijnen sommige banen en komen er tegelijkertijd ook banen bij. En doordat de beroepsbevolking krimpt, hebben we die technologische vernieuwingen ook hard nodig, om sneller te werken en slimme oplossingen te bedenken voor de toekomst.

Een bloeiende Overijsselse economie valt of staat met de kracht van onze ondernemers. Ondernemers hebben het de afgelopen jaren zwaar te verduren gehad door de COVID-19-crisis en de oorlog in Oekraïne waardoor onder andere de grondstoffen en energie duurder zijn geworden. Onze ondernemers verdienen onze steun om te kunnen doen wat zij het beste kunnen: ondernemen en slimme innovatieve oplossingen bedenken voor de bestaande problemen.

We zien dat in meerdere Overijsselse gemeenten het (dreigende) tekort aan nieuwe vestigingsplaatsen de verdere groei van het bedrijfsleven belemmert en nieuwe bedrijvigheid blokkeert. Het is aan de provincie Overijssel om de gemeenten in staat te stellen de ondernemers die ruimte te geven die ze hiervoor nodig hebben. De provincie draagt zorg voor een goed regionaal vestigingsklimaat dat het mogelijk maakt dat er wordt geïnvesteerd in de economie van de toekomst. Bovendien vinden wij het belangrijk dat Overijsselse bedrijven internationaal goed kunnen concurreren.

Voor een krachtige Overijsselse economie en arbeidsmarkt zetten wij in op:

- ▶ Wij ondersteunen ondernemers bij het toekomstbestendig maken en houden van hun bedrijf. We stimuleren innovaties en oplossingen die bijdragen aan een duurzame, groene en gezonde leefomgeving.
- ▶ Om als provincie aantrekkelijk te zijn om in te wonen is werkgelegenheid op behapbare reisafstand belangrijk. Goede bereikbaarheid over de weg en met het openbaar vervoer is essentieel. Ook de kwalitatief goede digitale bereikbaarheid is van groot belang.
- ▶ De provincie stimuleert het verbeteren van de aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt en ondersteunt de samenwerking tussen scholen en bedrijven. Zo kunnen we onze ondernemers in staat stellen om zonder personeelstekorten te ondernemen.
- ▶ De provincie wil ondersteunen bij het sluiten van leer-werkakkoorden tussen het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen in de verschillende (arbeidsmarkt)regio's.
- ▶ Stageplekken zijn belangrijk voor de toekomstige beroepsbevolking. De provincie Overijssel neemt als werkgever hier ook haar verantwoordelijkheid in.
- ▶ Het midden- en kleinbedrijf is dé 'banenmotor' van Overijssel. Als het goed gaat met de lokale ondernemers, dan gaat het goed met onze provincie. Overijssel kent veel voorbeelden van grote en kleine topondernemers en maatschappelijke initiatieven. Wij zijn trots op deze initiatieven en de ondernemers kunnen op onze steun rekenen.
- ▶ Wij willen dat de provincie Overijssel er zo veel mogelijk aan doet om de (innovatieve) bedrijven die onze regionale economie versterken, voor de regio te behouden.
- ▶ De ondernemers ondersteunen we met faciliteiten en financieringsmogelijkheden door de Regionale Ontwikkelmaatschappij OostNL.

- ▶ Vooral de startende ondernemers kunnen het zwaar hebben; veel banen en innovatie komen echter van hen. Wij willen dat de provincie Overijssel in samenwerking met regionale initiatieven extra aandacht besteedt aan het stimuleren en ondersteunen van innovatieve startups.
- ▶ Ook stimuleren we een krachtige regionale samenwerking tussen de vier O's: Ondernemers, Onderwijs, Onderzoek en Overheid. We denken hier bijvoorbeeld aan de regio's Zwolle, Twente en Cleantech. Door deze samenwerking zijn we in staat om inhoud te geven aan de economie van de toekomst.
- ▶ Het van belang dat Overijssel minder afhankelijk is van primaire grondstoffen en hergebruik stimuleert.
- ▶ In Overijssel moet er voor ondernemers in elke gemeente voldoende uitbreidingsruimte zijn, zodat ook lokaal gewortelde bedrijven kunnen groeien. Daarnaast moet de provincie Overijssel gemeenten meer in staat stellen om geschikte nieuwe bedrijventerreinen te ontwikkelen, waarbij zij rondom stedelijke gebieden ruimte creëert voor grote ruimtevragers.
- ▶ De provincie revitaliseert verouderde bedrijfsterreinen en zij sluit deze beter aan op de omgeving, dus bereikbaar, veilig, duurzaam en toekomstbestendig. Daarvoor investeren we ook in de lokale samenwerking tussen ondernemers. We moeten ook kijken naar een andere creatievere manier van de invulling van bedrijventerreinen door bijvoorbeeld in bepaalde gevallen hoogbouw toe te passen.
- ▶ Wij steunen gemeentes in de plannen om oude bedrijfsgebouwen in wooncentra te verplaatsen.
- ▶ Het HMO Rapport Vitale kernen en veevoederfabrieken als basis te nemen voor het in te stellen fonds bedrijfsverplaatsingen in vitale kernen. Waarbij ABZ Markelo als meest kansrijk op korte termijn te duiden.
- ▶ Wij willen dat het voor ondernemers duidelijk is wanneer zij een vergunning kunnen krijgen en dat de provincie Overijssel snel(ler) reageert op een vergunningsaanvraag. We verlengen de geldigheidsduur van vergunningen waar dat kan.
- ▶ Wij willen dat de regelgeving, subsidies en vergunningen bijdragen aan een goed ondernemersklimaat in Overijssel. Dit betekent dat Overijssel haar rekeningen van ondernemers snel betaalt en dat aanbestedingen en subsidieaanvragen eenvoudig zijn. De VVD zal continue kritische zijn of alle regelgeving daadwerkelijk nodig is.
- ▶ Ondernemers weten zelf het beste hoe zij hun bedrijf runnen. Dat hoeft de provincie Overijssel hun niet te vertellen. Door ondernemers de ruimte te geven, stimuleert de provincie ondernemers het beste te doen. Voor ondernemers zijn duidelijkheid en heldere regels van het grootste belang. De provincie zorgt daarom dat de regels die zij oplegt, te begrijpen zijn voor alle inwoners van de provincie.
- ▶ Wij willen experimenteren met regelvrije zones, waar ondernemers zonder bemoeienis van de overheid hun bedrijf kunnen oprichten. Waar mogelijk richten wij deze zones voor langere tijd in.
- ▶ Ondernemers weten soms niet waar ze met hun vragen bij de provincie terecht moeten. We willen dat ondernemers hiervoor één aanspreekpunt op het provinciehuis hebben.
- ▶ Het provinciale investeringsprogramma de Stadsbeweging is voor vitale binnensteden een succesvol instrument gebleken. De VVD Overijssel wil dit programma voortzetten en uitbreiden naar dorpskernen.
- ▶ De VVD Overijssel wil actief investeren in acquisitie en handelsbevordering.

Bereikbaarheid

► Bereikbaarheid

Mobiliteit is meer dan alleen het verplaatsen van personen en goederen. Het is de basis voor onze vrijheid, het onderhouden van sociale contacten, het versterken van de Overijsselse economie en de verbinding tussen het platteland en het stedelijk gebied. Door de mobiliteit van onze inwoners te verbeteren kunnen ze eenvoudiger van huis naar werk, op bezoek bij vrienden en familie, samen recreëren en genieten van het mooie Overijssel!

De verkeersveiligheid en goed onderhouden infrastructuur staat bij de VVD voorop. Dit is de komende jaren een grote uitdaging. Vele bruggen, viaducten, (spoor- en water) wegen zijn verouderd en vragen om meer onderhoud en investeringsgeld. Bovendien verandert onze behoefte aan mobiliteit en we zien de opkomst van elektrische (en wellicht waterstof-) transportmiddelen. Wij beseffen dat in Overijssel hiervoor een andere infrastructuur nodig is dan de huidige.

Het HMO Rapport Vitale kernen en veevoederfabrieken als basis te nemen voor het in te stellen fonds bedrijfsverplaatsingen in vitale kernen. Waarbij ABZ Markelo als meest kansrijk op korte termijn te duiden.

- ▶ Een integrale blik op bereikbaarheid is nodig. Wij willen de verschillende vormen van vervoer beter op elkaar afstemmen en toegankelijk (er) maken. Ook het combineren van particulier en openbaar vervoer is een mogelijkheid om het vervoer te verbeteren. De digitale reizigersinformatie over de volle breedte van het vervoersaanbod is hierbij een belangrijke randvoorwaarde.
- ▶ Voor de meeste inwoners van Overijssel is en blijft de auto het belangrijkste middel om van A naar B te komen. We blijven ons dan ook inzetten voor een goede doorstroming van de provinciale en Rijkswegen. De veiligheid op en rond onze wegen heeft prioriteit. We zetten daarom in op een goede inrichting van de provinciale wegen met veilige oversteekplaatsen en overzichtelijke kruisingen.
- ▶ Wij zetten in op een lobby voor de verbreding van de A28 en het oplossen van het knooppunt Azelo-Buren (A1/A35).
- ▶ Tussen de economische kerngebieden Zwolle en Twente is een goede, snelle wegverbinding essentieel. Daarom is en blijft onze prioriteit de realisatie van de verbreding van de N35, waarbij een weginrichting van 2x2 rijstroken noodzakelijk is.
- ▶ De provincie moet de veiligheid van de N36 en N50 in de komende periode verbeteren. Daar waar mogelijk koppelen we de investeringen van het Rijk met provinciale middelen.
- ▶ De VVD Overijssel wil een snellere spoorverbinding en nachtnet tussen de vijf steden van Overijssel en de Randstad. Daarnaast is zij voorstander van een betere spoorverbinding (spoorverdubbeling) Zwolle-Twente-Münster. De VVD Overijssel is voor een snellere spoorverbinding Amsterdam-Berlijn via Hengelo.
- ▶ De VVD Overijssel wil onderzoeken in hoeverre de spoorverbinding Enschede-Groningen te verbeteren is, al dan niet via de Nedersaksenlijn.
- ▶ Daar waar mogelijk willen we meer lokale aanbieders van treindiensten toelaten op het spoornet.
- ▶ Wij blijven ons inzetten voor de veiligheid binnen het Overijsselse openbaar vervoer. Een voorbeeld hiervan is de Vechtdallijn waarop regelmatig overlast is.

- ▶ Overijssel heeft een sleutelpositie in het Europese transportnetwerk: de North Sea-Baltic Corridor. Deze corridor gaat van Rotterdam door Overijssel naar de Baltische staten. Het goederenvervoer is van groot belang voor het economisch functioneren van belangrijke topsectoren, zoals technologie, voedsel, gezondheid en energie, en staat daarmee garant voor de broodnodige werkgelegenheid. De VVD wil dat de provincie met deze corridor de kansen benut om de sociaaleconomische structuur van Overijssel te versterken.
- ▶ De toenemende druk op de huidige spoorverbindingen in Overijssel zorgt voor een steeds groter wordend conflict tussen het personen- en goederenvervoer en deze belast ook de leefbaarheid en externe veiligheid in het stedelijk gebied. De VVD Overijssel wil dat de provincie nader onderzoek doet naar alternatieven.
- ▶ Het is voor onze inwoners belangrijk dat er goed en efficiënt busvervoer is. We werken graag mee aan innovatieve, kostenefficiënte alternatieven. We investeren in elektrische bussen of bussen op waterstof. We onderzoeken mogelijke samenwerking met andere provincies voor betere busverbindingen tussen steden. We staan positief tegenover nieuwe vormen van openbaar vervoer, zoals vraaggestuurd openbaar vervoer of Mobility as a Service.
- ▶ Door de toename van het gebruik van elektrische fietsen en pedelecs kunnen mensen grotere afstanden afleggen. We zorgen ervoor dat onze fietspaden en wegen daarvoor veilig worden ingericht, bijvoorbeeld aan de F35. Bij trein- en busstations moet voldoende ruimte aanwezig zijn om je fiets veilig te kunnen stallen en op te laden.
- ▶ Daarnaast zorgen we vooral op de routes waar veel scholieren fietsen voor duidelijke bewegwijzering en voor veilige oversteekplaatsen.
- ▶ De VVD Overijssel wil de mogelijkheden van Twente Airport uitbreiden voor drones en elektrische vliegtuigen (eVTOL). Dit betekent dat de provincie haar belang in de gemeenschappelijke regeling beëindigt.
- ▶ De hoofdvaarwegen, zoals de IJssel, het Zwarte Water en het Twentekanaal zijn de ruggengraat voor het goederenvervoer over het water. Hierin heeft in de afgelopen jaren het Rijk, provincie en gemeenten volop geïnvesteerd. Goede havenvoorzieningen aan deze hoofdvaarwegen met snelle aansluitingen zowel op de corridor als op het spoor voorziet Nederland in een unieke overslagcapaciteit aan de grens met Duitsland en ontlast zijn wegennet. De uitbreiding van de havencapaciteit van Overijsselse havens heeft de aandacht van de provincie.

Vitaal platteland en natuurbeheer

▶ Vitaal platteland en natuurbeheer

Vitaal platteland

Voor de VVD Overijssel staat een vitaal platteland hoog op de agenda. We moeten oplossingen vinden voor een perspectief voor het platteland, zorgen voor duidelijkheid voor de agrariërs en duurzaam natuurbeheer. Dit alles in samenhang.

Het provinciale investeringsprogramma 'de Stadsbeweging' is voor vitale binnensteden een succesvol instrument gebleken. De VVD Overijssel wil dit programma voortzetten en uitbreiden naar de dorpskernen op het platteland en de verbinding met de steden te verbeteren.

Het tegengaan van ondermijning is de komende jaren een belangrijk thema voor de leefbaarheid in het landelijk gebied. Naast het omgaan met de vrijkomende agrarische bebouwing door creatieve/alternatieve bestemmingen, kan de provincie een bijdrage leveren aan het tegengaan van ondermijning. De provincie dient extra alert te zijn bij de aan- en verkoop van gronden en bij aanbestedingen. De provincie tolereert geen bedreiging of omkoping van politici en ambtenaren.

Het is ondenkbaar dat hardwerkende agrariërs de dupe zijn van de drugsmafia. Deze pakt de provincie samen met gemeenten en politie (de eerstverantwoordelijken) compromisloos aan door de drugslabs op te rollen en door de criminelen hard te straffen. De provincie compenseert de opruimkosten van grondeigenaren die met gedumpt drugsafval te maken hebben.

Stikstof: de Overijsselse aanpak

De agrarische sector levert een belangrijke bijdrage aan de provinciale economie, voedselvoorziening en leefbaarheid in het landelijk gebied. De boeren hebben de afgelopen decennia veel daadkracht laten zien. Zij verdienen daarom onze waardering, vertrouwen en waar mogelijk ruimte om te ondernemen en innoveren.

Het stikstofprobleem is een van de grootste uitdagingen waar wij de komende jaren voor staan. Het zet heel veel ontwikkelingen op slot en tegelijkertijd is er in Overijssel behoefte aan natuurherstel. De VVD Overijssel staat voor een transparant en zorgvuldig stikstofbeleid. De oplossing van deze problematiek ligt in een gebiedsgerichte aanpak.

Het stikstofprobleem focust zich wat betreft de impact niet alleen op de agrarische sector. Het belemmert ook de noodzakelijke woningbouw, de aanleg van nieuwe infrastructuur en toekomstgerichte economische ontwikkelingen. We moeten dit samen doen.

- ▶ Voor de VVD is het duidelijk dat we deze opgave alleen kunnen oplossen als we het samen doen. Het is belangrijk dat alle relevante partijen aan tafel zitten en dat we er samen de schouders onder blijven zetten. De verbanden met andere beleidsterreinen, zoals de Kaderrichtlijn Water, zijn ook relevant om tot een integrale aanpak te komen.
- ▶ De VVD Overijssel wil zo snel mogelijk een oplossing bieden voor de PAS-melders. PAS-melders zijn bedrijven die ten tijde van het Programma Aanpak Stikstof (PAS) een melding hebben gedaan bij de overheid van bijvoorbeeld een uitbreiding van hun bedrijf.

Zij hoefden geen vergunning aan te vragen, een melding volstond. PAS-melders zijn veelal buiten hun eigen schuld in grote problemen gekomen doordat zij niet de juiste vergunning bezitten. De stikstofruimte die vrijkomt willen we ook inzetten voor het legaliseren van de PAS-melders in onze provincie Overijssel.

- ▶ De provincie kan maatwerk toepassen voor haar doelenbank: de provinciale stikstofbank, waarin zij de stikstofruimte monitort. Met deze stikstofbank kan de provincie prioriteren waar de stikstofruimte op het moment dat deze vrijkomt naar toegaat.
- ▶ Bij uitstek op onze Overijsselse boerenbedrijven is de kennis aanwezig om tot oplossingen te komen. Dat hebben ze de afgelopen jaren overtuigend laten zien door voortdurend technologisch te innoveren en zich in te spannen voor onder andere agrarisch natuurbeheer. De VVD Overijssel heeft er vertrouwen in dat de boeren, de natuurbeheerders en de provinciale overheid samen tot eerlijke en doelmatige oplossingen zullen komen. Dat betekent dat ook andere sectoren en bedrijven hun bijdrage moeten leveren.
- ▶ Op onze agrariërs zijn wij trots. Zij zijn een deel van de oplossing, bijvoorbeeld door de inzet van innovatieve technieken, zoals de maatregelen in de stallen die gericht zijn op stikstofreductie. Door volop in te zetten op innovaties kunnen de agrariërs een aanzienlijk gedeelte van de beoogde stikstofreductie behalen. Door alle onzekerheden over de precieze juridische onderbouwing bij de rechter, durven de agrariërs nu niet te investeren. De overheid moet die onzekerheid wegnemen en de innovaties juridisch onderbouwen. Bij de toepassing van innovatieve technieken zijn metingen op bedrijfsniveau essentieel voor de validatie en juridische onderbouwing.
- ▶ Maatwerk is essentieel in het proces om tot oplossingen te komen voor de VVD Overijssel. Hierbij staan een realistisch tijdpad en haalbare doelen centraal. Door gericht aan de slag te gaan met de natuur met intensief beheer, toegespitst op het specifieke gebied en de omstandigheden, kunnen we de natuur weerbaarder maken tegen stikstof.
- ▶ Het is belangrijk dat de provincie per Natura-2000-gebied in kaart brengt welke winst het natuurbeheer kan behalen en dat ze dit vastlegt in meer jaarlijkse beheerplannen. De provincie Overijssel moet haar 'natuurboekhouding' op orde hebben. Goede monitoring per Natura-2000-gebied door beheerplannen met een nulmeting als uitgangspunt vinden wij belangrijk.
- ▶ Agrarische ondernemers krijgen de ruimte om nevenactiviteiten te ontplooiën, zoals op het gebied van recreatie, toerisme of natuurbeheer. Op het gebied van natuurbeheer is het belangrijk dat zij dezelfde behandeling krijgen als terrein-beherende-organisaties of de kans krijgen (gezamenlijk) een terrein-beherende-organisatie op te richten.
- ▶ VVD Overijssel wil een goede regeling voor bedrijfsbeëindiging, waarbij wij de mogelijkheid geven dat de agrariër op het eigen erf blijft wonen. Hiermee willen we onteigening zoveel mogelijk voorkomen.

Natuur

Een fijne groene leefomgeving in balans met wonen en werken is zeer belangrijk voor onze inwoners. Het is duidelijker en actueler geworden: de druk op onze natuurgebieden is toegenomen. Het is belangrijk het groen te beschermen en tegelijkertijd het recreatief gebruik mogelijk te maken. De natuurgebieden en de omliggende dorpen en steden moeten meer met elkaar in verbinding komen om zo de beleefbare natuur dicht bij onze woongebieden te creëren.

- ▶ Wij willen geen ‘hek’ om onze natuur. Als het gaat om de natuurgebieden, is het voor de VVD belangrijk dat deze toegankelijk zijn. Dit is goed voor de vitaliteit en het welzijn van onze inwoners.
- ▶ Graag bieden wij ondernemers de ruimte om initiatieven te ontplooiën die passen binnen onze recreatie- en natuurgebieden.
- ▶ Naast de toenemende druk op de natuurgebieden is ook de druk op recreatief zwemwater de laatste jaren fors gestegen. Het is zeer belangrijk dat onze inwoners voldoende en veilig verkoeling kunnen zoeken op warme zomerdagen. Een goede kwaliteit van het water is een vereiste.
- ▶ In Overijssel willen wij in de stedelijke gebieden en het platteland de gevolgen van langdurige droogte tegengaan door de ruimte voor water en groen en de retentiecapaciteit te vergroten. Samen met de waterschappen willen wij groen-blauwe en retentie-initiatieven financieel ondersteunen.
- ▶ De VVD maakt zich sterk voor een betrouwbare en adequate zoetwatervoorziening in Overijssel, voor zowel inwoners als bedrijven.
- ▶ Particuliere initiatieven om de biodiversiteit in Overijssel te bevorderen ondersteunt de VVD.
- ▶ De landgoederen vormen essentiële groene longen in ons landschap. De VVD stimuleert de economische ontwikkelingen van landgoederen, zodat ze toekomstbestendig worden of blijven.
- ▶ De jacht is belangrijk om wildstand goed te beheren. We monitoren dit nauwlettend en geven proactief ruimte voor weidelijk jagen en jachtingrepen door wildbeheereenheden en particuliere jagers.

Duurzame energie, schone en veilige leefomgeving

▶ Duurzame energie, schone en veilige leefomgeving

Duurzame energie

Energie is naast voedsel, water en lucht een essentiële levensbehoefte: niemand kan zonder energie. De afhankelijkheid van het buitenland, de sterk stijgende energieprijzen, de capaciteitsproblemen van het netwerk, de steeds groter groeiende energievraag en de verouderde infrastructuur bedreigen deze essentiële levensbehoefte. Dit mogen we niet negeren en de VVD wil daar wat aan doen. Een verstandige inzet op verduurzaming verlaagt uiteindelijk de energiekosten voor gewone gezinnen en ondernemers, die door de hoge energieprijzen steeds vaker in de knel komen.

Wij ondersteunen het streven naar een energieneutraal Overijssel in 2050. Door energie te besparen en meer duurzame energie (wind-, zon- en kernenergie) op te wekken kunnen we dit bereiken. Als we de energietransitie op een verstandige manier inrichten is deze ook haalbaar en betaalbaar voor onze inwoners en bedrijven. Alleen dan is er voldoende draagvlak om een ambitieuze transitie daadwerkelijk succesvol te maken.

- ▶ De energietransitie biedt grote kansen voor het stimuleren van innovatie en werkgelegenheid. Daarnaast zorgt verduurzaming er ook voor dat de bestaande industrie door schone productie ook in de toekomst in onze provincie kan blijven bestaan. De provincie Overijssel voert actief beleid om de lokale en regionale verduurzaming van het bedrijfsleven te stimuleren.
- ▶ De energietransitie biedt kansen voor nieuwe sectoren. Door samenwerking tussen ondernemers, onderwijs, onderzoek en overheid zijn we in staat om inhoud te geven aan de economie van de toekomst, waar we minder afhankelijk worden van primaire grondstoffen.
- ▶ De provincie Overijssel ondersteunt bedrijven die hergebruik van grondstoffen mogelijk maken en komt met concrete doelen om de circulariteit te bevorderen.
- ▶ De VVD heeft haar voorkeur voor wind op water. Windenergie is ook een onderdeel van de energiemix van de toekomst. Wij willen daarom samen met het Rijk, en de provincies die aan grote wateren liggen, op korte termijn onderzoeken of we een deel van onze behoefte aan energie op het IJsselmeer, Waddenzee of Noordzee kunnen opwekken.
- ▶ De VVD wil dat de gemeenten maximale ruimte krijgen om door lokale initiatieven en innovatie windenergie op land mogelijk te maken. We ontkomen er niet aan om ook wind op land te realiseren. Provinciale regelgeving mag hierbij niet beklemmend zijn. Voor de VVD blijven de invloed op de leefbaarheid en de gezondheid belangrijke toetsstenen voor het plaatsen van windmolens.
- ▶ Zonneparken zijn een effectief middel in de energietransitie, maar nemen ook veel ruimte in beslag. Daarom wordt zon-op-dak de norm en zijn zonneweides alleen bij multifunctioneel ruimtegebruik toegestaan. Dat kan door bijvoorbeeld de gronden ook bruikbaar te maken voor het verbeteren van de biodiversiteit in bijvoorbeeld in de berm van provinciale wegen.
- ▶ De provincie investeert in alternatieve vormen van energieopwekking. Geothermie, aquathermie en groen gas zijn veelbelovende technieken die gerichte aandacht verdienen.
- ▶ De provincie investeert in innovatieve projecten op het gebied van waterstof en energieopslag. Gericht beleid maakt Nieuwe opslag- en tanklocaties van waterstof mogelijk.

- ▶ Doordat de netinfrastructuur in Overijssel overbelast is, investeert de provincie met de netbeheerders in het verbeteren en moderniseren van de netcapaciteit. De provincie neemt hier een regierol.
- ▶ De provincie verduurzaamt haar eigen wagenpark en stelt nieuwe ov-concessies gerichte, scherpe doelstellingen op het gebied van CO2-reductie.
- ▶ De provincie draagt actief bij aan de ontwikkeling van de laadpaalinfrastructuur. Deze inzet gaat gepaard met goede samenwerking met relevante partners (onder andere de gemeenten). Dit zorgt voor de beste locaties voor laadpunten waarbij de laadbehoefte en een goede balans in de netbelasting belangrijke ijkpunten zijn.
- ▶ De provincie Overijssel bedrijft geen inkomenspolitiek; de bestrijding van energie-armoede is geen provinciale taak.

Schone en veilige leefomgeving

De VVD wil dat ondernemers moeten kunnen ondernemen en daarvoor de ruimte krijgen. Hierbij hebben zij een verantwoordelijkheid voor hun directe leefomgeving waarin zij hun bedrijvigheid uitoefenen. De VVD zal hen daarop aanspreken en stimuleren om zich hier actief voor in te zetten.

De VVD zal erop toezien dat activiteiten die de leefomgeving belasten, de juiste milieuvergunningen hebben en de provincie daarop controleren. Dit geldt ook voor de productie en vervoer van gevaarlijke stoffen. De vergunningverlening én de handhaving ziet de VVD als een uiterst belangrijke opgave voor de provincie.

Recreatie, toerisme en cultuur

► Recreatie, toerisme en cultuur

Weelderige bossen, weidse natuur- en recreatiegebieden, vergezichten over coulisselandschappen en historische steden, Overijssel heeft het allemaal. Het is dan ook niet zo gek dat het aantal mensen dat vakantie viert in onze provincie, blijft stijgen. We dragen de toeristische sector die voor ontspanning en werk in Overijssel zorgt, een warm hart toe.

Recreatie en toerisme zijn belangrijke dragers van de Overijsselse economie. Wij willen dat de provincie recreatieve ondernemers stimuleert en de natuur openstelt voor recreatie. Recreatieve ondernemers mogen uitbreiden, tenzij zij aantoonbare permanente schade aan de natuur brengen. Teveel regels zijn voor niemand goed.

In je vrije tijd is het heerlijk om een mooie natuurwandeling te maken, een museum te bezoeken of te sporten bij je eigen vereniging. We willen dat de provincie bijdraagt aan initiatieven die Overijssel nog mooier maken, waardoor Overijssel niet alleen aantrekkelijk voor zijn inwoners, maar ook voor bezoekers van buiten is.

- Met de Hanzesteden, het Vechtdal, de Sallandse Heuvelrug, Twente en Giethoorn hebben we veel moois te bieden. We intensiveren de aanpak en profilering met het oog op toerisme in onze provincie.
- Alle toeristische ondernemers krijgen ruimte voor groei en gaan we helpen.
- Het Rijksmuseum Twenthe, Museum De Fundatie, Sonnevanck en Phion zijn culturele parels die we blijven ondersteunen, ook om het vestigingsklimaat te ondersteunen en talent aan te trekken. Daarnaast zetten we in op creatieve broedplaatsen, theaterproducties op locaties, bloemencorso's en carnaval.
- De provincie Overijssel neemt proactief positie in bij het verwerven van cultuursubsidies uit Den Haag.
- We willen dat de provincie zich inspant om grootschalige (sport)evenementen naar Overijssel te halen. De grote Overijsselse evenementen, zoals CSI Twente, Military Boekelo, Ribs and Blues, de Triathlon Holten, Deventer op Stelten, Bevrijdingsfestival, Stoppelhaene en de grote Twentse Carnavalsoptocht blijven we ondersteunen. Daarnaast hebben wij oog voor incidentele bijdrage aan evenementen in heel Overijssel.
- Overijssel beschikt over een schat aan cultureel erfgoed, waarmee we zuinig moeten omgaan. Daarom willen we de monumenten goed onderhouden en meedenken over mogelijke nieuwe invullingen.
- Overijssel blijft een regenboogprovincie en ondersteunt de LHBTIQ+-emancipatie op scholen, bij evenementen en bij (subsidie)relaties.

Financiën

Financiën

Onze inwoners moeten erop kunnen vertrouwen dat de provincie zorgvuldig met het belastinggeld omgaat: zij moet de begroting op orde hebben. De provincie is zo groot als nodig, zo klein als mogelijk en staat voor een realistisch gezond financieel beleid, waarin duidelijk is waaraan zij het belastinggeld uitgeeft en wat het bereikte effect is. Overrijsselaars kunnen dit eenvoudig online inzien.

Nawoord

Beste VVD'ers,

Dit verkiezingsprogramma is met inbreng van de huidige fractie, VVD-leden, een speciale werkgroep rond de stikstofproblematiek en een kleine werkgroep van direct en indirect VVD'ers tot stand gekomen.

In de aanloop naar de ledenvergadering van zaterdag 8 oktober, waar het programma moest worden vastgesteld, zijn we in meerdere (schrijf)sessies bij elkaar gekomen om input te verzamelen. Zo werd de afgelopen drie en een half jaar geëvalueerd. Veel actuele thema's passeerden de revue om te worden gewogen op nut en noodzaak of deze een plaats moesten krijgen in het programma voor de komende vier jaar.

Voor u ligt het resultaat. Wij denken dat er een programma is samengesteld waarmee de nieuwe fractie echt aan de slag kan om het VVD-geluid in de staten vorm en inhoud te geven. Als je met elkaar energie stopt in het opstellen van een verkiezingsprogramma ben je blij en tevreden als de vergadering waarin het moet worden vastgesteld brede steun uitspreekt en het resultaat unaniem overneemt.

Voordat de campagne begint, zorgen het bestuur en de lijsttrekker ervoor dat er naast deze versie van het verkiezingsprogramma een gesproken en een versie met de hoofdlijnen het levenslicht zal zien. Namens mijn collega-commissieleden dank ik iedereen voor de bijdrage aan het programma. We vertrouwen we op een pakkende campagne en een goede verkiezingsuitslag op 15 maart 2023.

Vriendelijke groeten,

Jeroen Hatenboer

► Programmacommissie

Samenstelling

Jeroen Hatenboer (voorzitter)
Regien Courtz
Denis Damoiseaux (secretaris)
Rachel Denneboom
Noortje Haarman
Sander Janssen
Arjen Maathuis
Dennis Melenhorst
Lex Schukking
Wim Tutert
Erwin Hoogland

